

Aleksander Dumas (24 lipca 1802 w Villers-Cotterêts - 5 grudnia 1870 w Puys)

*Pewien romancier z Villers-Cotterêts,
w żyłach którego czarno-biała krew,
choć jednak czerwona,
jak to zwykle ona,
przecież gorętsza! Zdrada?! Wet za wet!*

(ebs)

Aleksander Dumas - pisarz francuski, pisał przede wszystkim powieści przygodowe związane z historią Francji. Jego książki pełne były romansów, pojedynków na broń białą, spisków i podstępów.

Aleksander (Alexandre) urodził się 24 lipca 1802 w posiadłości Dumas Davy de la Pailletterie w Villers-Cotterêts, Aisne, około 80 km na północny wschód od Paryża. Był wnukiem markiza Antoniego Aleksandra Davy de la Pailletterie. Dziadek Aleksandra, dawny pułkownik i generalny komisarz artylerii, kupił w 1760 plantację na San Domingo (obecnie Dominikana) i osiadł na wyspie. W dniu 27 marca 1762 czarna niewolnica (Marie-)Céssette Dumas urodziła syna, Tomasza Aleksandra.

Kilka lat po śmierci Céssette (1772), w 1780, markiz de la Pailletterier wrócił z 18-letnim synem do Francji. W 1786 Tomasz Aleksander zaciągnął się do armii. Posługiwał się nazwiskiem matki - Dumas. W służbie w dragonach doszedł do stopnia podpułkownika kawalerii w Wolnym Legionie Amerykanów kawalera de Saint-Georges'a.

W listopadzie 1792 Dumas ożenił się z Marie-Louise Elizabeth Labouret, która urodziła córkę Aimée i syna Aleksandra. Podczas wojen w obronie rewolucji ojciec przyszłego pisarza okazał się doskonałym dowódcą, dzięki czemu w wieku 31 lat został mianowany generałem (wrogowie nazwali go *Czarnym Diabłem*).

Ojcem chrzestnym Aleksandra został towarzysz broni generała Dumasa, generał Brune. Rodzina zamieszkała we wsi Haramont pod Villers-Cotterêts. W 1806 generał Dumas zmarł, popadłszy wcześniej w niełaskę u Napoleona. Czteroletnim Aleksandrem opiekowała się matka, a o utrzymanie wdowy troszczyli się Labouretowie. Młody Dumas uczył się, choć niezbyt pilnie, u księdza Gregoire'a w Villers-Cotterêts.

W 1823 Dumas został kancelistą u notariusza w Villers-Cotterêts. W tym czasie spotkał kilka osób, które miały wpływ na wybór jego sposobu życia: Adolfa de Leuvena, Karolinę Collard, Amadeusza de la Ponce. Dumas założył amatorski teatr, na którego potrzeby wspólnie z de Leuvenem napisali kilka sztuk.

20-letni Aleksander postanowił przenieść się do Paryża i dzięki protekcji generała Foy znalazł pracę w sekretariacie księcia Orleańskiego (przyszłego króla Ludwika Filipa I) w Palais-Royal.

Dumas, poza swoim głównym zajęciem, pisywał artykuły do prasy. Jednak przede wszystkim fascynował go teatr. Napisał kilka sztuk teatralnych, w 1829 pierwsza z nich została wystawiona i dobrze przyjęta. W następnym roku inna jego sztuka odniosła sukces, co pozwoliło mu na traktowanie pisania jako głównego źródła dochodu.

W 1830 we Francji wybuchła kolejna rewolucja. Do połowy lat trzydziestych XIX stulecia we Francji było niespokojnie, jednak w końcu kraj zaczął się rozwijać. Dla Dumasa najcenniejszym osiągnięciem rewolucji było położenie kresu cenzurze.

Dumas zaczął pisać dla prasy powieści w odcinkach, pierwszą była powieść pt. Kapitan Paul, która była przeróbką

wcześniejszej sztuki teatralnej.

W 1840 poślubił Idę Ferrier. Małżeństwo nie przeszkodziło mu w spłodzeniu trojga nieślubnych dzieci z kochankami. Jednym z nich był jego imiennik, który miał w przyszłości również zostać pisarzem.

Dzięki swoim książkom Dumas sporo zarabiał, co nie uchroniło go od kilkakrotnego bankructwa. Udział w tym miały jego liczne kochanki. Victor Hugo powiedział o Dumasi, że dziesięć razy robił fortunę, by ją natychmiast przefrymarczyć. Po abdykacji króla i przejściu władzy przez Napoleona III Dumas w 1851 przeniósł się do Brukseli.

Następnie pojechał do Rosji, gdzie spędził dwa lata. W marcu 1861 proklamowano królestwo Włoch. Przez trzy lata Dumas zaangażowany był w walkę o zjednoczenie Włoch, po czym w 1864 wrócił do Paryża. Przed śmiercią zajmował się czytaniem własnych prac; jak twierdził - wcześniej nie miał na to czasu.

We wrześniu 1870, po udarze mózgu, po którym był częściowo sparaliżowany, Dumas przeniósł się do willi swojego syna w Puys, nadmorskiej dzielnicy Dieppe (Seine-Maritime), gdzie zmarł 5 grudnia.

Został pochowany tam, gdzie się urodził - w Villers-Cotterêts. W 2002 na wniosek prezydenta Francji jego ciało przeniesiono do Panteonu w Paryżu.

Dom Aleksandra Dumasa, Château Monte Cristo, został odrestaurowany i otwarty dla zwiedzających.

- książki o muszkietierach:
  - Trzej muszkietierowie (1844, Les trois mousquetaires, wyd. polskie 1846)
  - Dwadzieścia lat później (1845, Vingt ans après, 1846)
  - Wicehrabia de Bragelonne (1848-1850, Le vicomte de Bragelonne, wyd. polskie 1849)
- inne powieści:
  - Wilczyce (1858, Les louves de Machecoul)
  - Hrabia Monte Christo (1844, Le comte de Monte Christo, wyd. polskie 1846)

W roku 1954 Jean Marais zagrał Edmonda Dantesa w trzeciej ekranizacji (po 1913, 1934) "Hrabiego Monte Christo", potem było kilka kolejnych.

<https://www.youtube.com/watch?v=4Pul6f0XJOI>

- Córka regenta (1845)
- Biesiada widm
- Królowa Margot (1845, La Reine Margot)
- Pamiętniki lekarza - cykl powieściowy zawierający następujące części:
  - Józef Balsamo (1846-1848)
  - Naszyjnik królowej
  - Anioł Pitou
  - Hrabina de Charny
  - Kawaler de Maison-Rouge
- Czarny tulipan (1850)

Film "Czarny Tulipan" z 1964 w reżyserii Christiana-Jaque'a z udziałem Alaina Delona (jako Julien de Saint Preux) i Virny Lisi (Dmitrij Dmitrijewicz Szostakowicz: "Second Waltz"):

<https://www.youtube.com/watch?v=jzX9hDKxacc>

- Królewski poseł
- Dwie Diany
- Opowieści o duchach
- Dziadek do orzechów - przeróbka utworu E. T. A. Hoffmanna

"Ten, kto urodził się w purpurze i nigdy nic nie pragnął (...) - nie wie, jakim szczęściem jest życie, tak samo jak nigdy nie docenił czystego błękitu ten, czyje życie nie było zdane na łaskę czterech desek miotanych falami wzburzonego morza." ("Rodzina Morrelów")

"Inaczej odczuwają zawód miłosny charaktery silne, miotane gwałtownymi uczuciami. Buntują się one tak bardzo przeciw własnemu cierpieniu, że ich miłość łatwo zmienia się w nienawiść."

"Każde uogólnienie jest niebezpieczne, nawet to."

muzeum Dumasa